

AnletsBladet

NR 1

FEBRUARI 2008

Ordföranden har ordet

God fortsättning på det nya året. I år fyller vår förening 20 år och det kommer att firas på årsmötet i mars. Det blir frågor och svar, lite minnen från åren som gått, och så klart födelsedagstårta.

Vi har tyvärr blivit uppsagda från vårt släktforskarum. Vuxenskolan behöver lokalen till annan verksamhet. Lyckligtvis kommer vi att få disponera datasalen när det inte är kurser där så vi kan fortsätta med vår släktforskarhjälp. Vi har tagit upp diskussion med biblioteken i vår kommun om ett samarbete. Mer om detta kan du läsa i ett kommande nummer av AnletsBladet. Jag hoppas att vi ses på föredraget den 20 februari som handlar om "Apelsinflickor". Det låter som något trevligt men det är precis tvärtom. Kom och lyssna. Du kan läsa mer på sidan 2 i detta nummer av AnletsBladet.

Monica

Främmande ord...

Textsammandrag: Hans Stedfeldt

Vid medlemsträffen den 28 november gästades vår förening av fil. dr Bror-Erik Ohlsson från Eskilstuna som berättade om främmande ord och uttryck som möter oss släktforskare.

Han vandrade omkring i bänkraderna och ställde frågor direkt till besökarna. Kanske lite överraskande för oss oföberedda. Det är bara att konstatera att kunskapen om främmande ord säkert kan bättras på hos de flesta.

Ämnet kan tyckas lite torrt och tråkigt men med Ohlssons sköna humor blev det en kväll med många skratt.

Böcker, användbara då man söker efter främmande ord, såldes till ett förmånligt pris. Några av böckerna köptes för att placeras i vårt släktforskarum. Vill man bättra på sina kunskaper så finns bl a följand böcker i handeln:

Henrik Anderö: Ordbok för släktforskare.

Barbro Lunsjö: Släktforskarens uppslagsbok, 3400 bouppteckningsord.

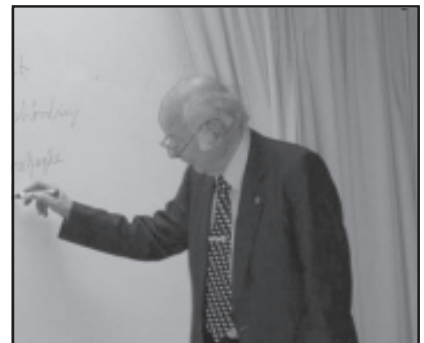
Gunnar Lagerkrantz: Svenska sjukdomsnamn i gångna tider.

Albert W. Carlsson: Med mått mätt.

Ernst Nathorst-Böös och Lars O. Lagerqvist: Vad kostar det.

John Kjederqvist: När ord blir roliga: språket och skämtlynnnet.

Carl Magnus Ekbohrn: Förklaringar över 100 000 främmande ord och namn m m i svenska språket tillika med deras härledning och uttal.

Bror-Erik Ohlsson i berättartagen

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Hans Stedfeldt, Runvägen 8
141 48 Huddinge. Tel. 08-530 364 77

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Monica Andersson, 531 779 11
V.ordf. Lars Lundin, 778 58 72
Sekr. Hans Stedfeldt, tel. 530 364 77
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Kassör: Anita Karlsson, tel. 530 333 10
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Jo Carina Wolff, 531 822 47
Suppl. Carin Johansson, 778 02 51

AnletsBladet

Ansv.utg. Hans Stedfeldt, 530 364 77
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com

Avgifter

Medlemsavgift 2008: 175:-
Famijemedlem: 50:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Anita Karlsson, tel. 530 333 10
E-post: grytstigen@spray.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten 2008 kommer att hållas onsdagarna 13 februari, 5 mars, 12 mars (årsmöte), 2 april och 14 maj.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar 2008 blir onsdagarna 20 februari, 12 mars (årsmöte), 9 april och 7 maj.

Den släktforskare som skryter
med sin härstamning gör som
potatisen.
Den har det bästa under jorden.

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen
42, Tumba Buss 715 avgår 18.17 och
18.47 från Tumba C och stannar utanför
lokalen.

20/2 kl. 19.00. Medlemsträff

Bland apelsinflickor och änglamakerskor. Författarinnan Lena Kallenborg berättar.

Apelsinflicka var den vackra omskrivningen för smygprostituerade kvinnor. För att inte bli tagna av polisen gick de omkring på gator och krogar med korgar som innehöll apelsiner, tvålar eller cigaretter. Änglamakerskorna var oseriösa barnmorskor som tog hand om barn och vanvårdade dem till döds. Om detta grymma liv på Södermalm vid 1800-talets slut har Lena Kallenborg givit ut flera böcker.

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

12/3 kl. 19.00. Kallelse till årsmöte

Årsmötesförhandlingar. Dagordning till årsmötet finns som bilaga till detta AnletsBlad. Motioner till årsmötet skall lämnas senast den 27/2.

Jubileumskaffe

Efter årsmötet firas BSF:s 20-åriga verksamhet med att medlemmarna bjuds på kaffe och tårta, kan se på vårt nya släktforskarum, prata släktforskning, frågesport och en del annat.

9/4 kl. 19.00. Medlemsträff

"Genlinekväll"

Jan Eurenus berättar om hur du hittar dina rötter med hjälp av Genline. Han berättar samtidigt om Genline Släktvis där du som är nybörjare kan lära dig forska på nätet. Utöver detta får vi också information om den nya internetjänsten Bygdebånd. En kväll där du får veta allt om Genline. Kaffe serveras från kl. 18.30. Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

7/5 kl. 18.00. Medlemsträff

Studiebesök på nyutbyggda Landsningsarkivet i Flemingsberg. Vi gör en rundvandring i arkivet. Äldsta handlingarna från 1700-talet. Här finns sjukjournaler, obduktionsprotokoll, handlingar från skolor och barnhem etc. Arkivet är beläget vid vattentornet vid Björnkulla. Ca 5-10 minuters promenad från pendeltågstation. Med bil kör Björnkullavägen förbi nya tingshuset, polishuset/häktet och till vattentornet. Max 25 personer. Ingen avgift.

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2008 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba, öppet vid nedanstående tider:

27	februari	13.00 - 17.00
12	mars	13.00 - 17.00
19	mars	13.00 - 17.00
26	mars	13.00 - 17.00
16	april	13.00 - 17.00
23	april	13.00 - 17.00
7	maj	13.00 - 17.00
21	maj	13.00 - 17.00
28	maj	13.00 - 17.00

Kassören meddelar...

Med detta AnletsBlad bifogas inbetalningskort för 2008. Årsavgiften (se FöreningsInfo) betalas senast den 1 mars.

Jag förutsätter naturligtvis att alla vill fortsätta som medlemmar. Om inte, är jag tacksam om du meddelar detta.

BSF.s nya släktforskarrum

Den 28 januari 2004 invigde vi vårt första släktforskarrum i Vuxenskolan i Tumba. Det kändes stort att äntligen kunna erbjuda medlemmarna en plats att forska och förhoppningsvis få råd och hjälp. Besöksantalet har dock inte riktigt motsvarat förväntningarna. En av orsakerna har säkert varit att vi inte har haft så många datorer och att besökarna inte kunnat vara säkra på att få plats.

Vuxenskolan har nu beslutat att använda vårt släktforskarrum för annat ändamål men i stället får vi tillgång till deras databas med åtta ? dataskärmar och laserskrivare. Här kommer Genline och SVAR att finnas på skärmarna och dessutom finns det naturligtvis möjlighet att använda de CD-skivor vi har. Det blir betydligt mera plats och trevligare att forska.

Vi som är där och försöker hjälpa medlemmarna hoppas att flera nu skall komma till detta fina forskarrum. Öppettiderna - som redovisas på annan plats i AnletsBladet - blir fortsatt på onsdagar.

SVAR omorganiserar

Sedan starten 1982 har utlåning och försäljning av mikrofilm/kort varit en av hörnpelarna i SVAR:s verksamhet. I takt med den ökade digitaliseringen av material har denna verksamhet fått vidkännas en drastisk minskning av efterfrågan. Som exempel kan nämnas att 2001 uppgick intäkten till 8 mkr, 2006 hade den rasat till 2,6 mkr. Samtidigt går det lite trögt med intäkterna från abonnemangen på det digitaliserade materialet. Så vitt jag kunnat utläsa ur Riksarkivets översynsrapport, blev intäkten därifrån 2,7 mkr för 2006 med en beräknad ökning till 4,0 mkr för innevarande år.

Översynsrapporten är ett digert aktstycke på 67 sidor och föranledd av SVAR:s ackumulerade underskott på 10 mkr.

Bl.a betonar man i rapporten, att samarbetet med mormonkyrkan skall intensifieras. Sedan tidigare har ju Riksarkivet ett avtal med dem att mormonerna skall skanna förstagenerationsfilmerna avseende kyrko- och domstolsarkiv och Riksarkivet/SVAR som motprestation skall göra dem tillgängliga på Internet. Det arbetet beräknas vara avslutat 2009.

I och med det föreslås utlåningen och försäljningen av mikrofilm kort upphöra. För dig som ej har dator och är hänvisad till kortlån från SVAR, finns det alltså anledning att fundera över hur du skall agera. □

Källa: Värmlands Anor, 2007:4

Nytt namn ny hemsida

Välkommen till Riksarkivet och landsarkivens nya gemensamma hemsida. Vi presenterar oss nu under det gemensamma namnet **Statens arkiv**, och försöker samla informationen så att det ska bli så enkelt som möjligt för dig som besöker oss att hitta det du söker, och kontakter för att komma vidare. Välkommen att botanisera, och hör gärna av dig med synpunkter på det du ser! □

www.statensarkiv.se

Mer än 12 miljoner digitala bilder

Statens arkiv har nu mer än 12 miljoner digitala bilder inom en lång rad områden. De flesta av dem hittar du via Riksarkivet/SVAR. Inte minst för släktforskarna är detta en stor tillgång, som hela tiden växer. Det samarbete SVAR har med de amerikanska mormonerna innebär t.ex att vi får mer än 1,5 miljoner bilder ur kyrkböckerna levererade varje kvartal. □

www.svar.ra.se

Rotemansarkivet

3.460.476 Stockholmare på nätet för perioden 1878-1926 finns nu i stora delar på Internet. Med nya sökfunktioner vilket underlättar för släktforskare med Stockholmsanknytning.

Ungefär mitt på sidan: Databasen Rotemansarkivet, klicka på Sök i Databasen. Därefter är det bara att börja botanisera. □

www.ssa.stockholm.se

Källa: Anbudet nr 4 2007

Oväntat resultat

Släktforskningen brukar ju inte bjuda på några större överraskningar när man fördjupar sig i anorna. Det kan visserligen dyka upp ett eller annat "rötägg" men oftast av mera oskyldigt slag.

Jag läste för ett tag sedan om ett fall där problemet var något besvärligare. Detta tilldrog sig inte här hemma utan i det stora landet västerut, Amerika. Några av er har kanske läst eller hört berättas om detta men jag tycker ändå det kan vara värt att återge.

En man beslöt sig för att forska i sin släkthistoria och kontaktade därför en kunnig person på området släktforskning. Denne satte igång att reda ut släktskapen och det gick ganska bra fram till en ana som visade sig vara "ett svart får".

Han tog kontakt med sin uppdragsgivare och berättade om sina rön. Det visade sig att denna ana hade ett så skumt förflutet att han var grovt kriminell, så grovt att han hade hamnat i fängelse med dödsdom. Eftersom det inte är ovanligt i sådana fall att den dödsdömda kan bli sittande mycket lång tid innan avrättningen, som så småningom skedde i elektriska stolen, så tyckte släktforskaren att man kanske skulle komma runt problemet. Man kunde formulera en beskrivning om denne man att:

-han hade dragit sig tillbaka i enskildhet under en följd av år och att han sedermera varit verksam i den elektriska branschen där han sedan avled.

Det var utan tvekan ett bra sätt att komma runt ett problem om än inte korrekt ur forskningssynpunkt. Om detta är sant eller bara en historia låter jag vara osagt och jag tvivlar på att någon som forskar seriöst skulle dra sig för att undanhålla fakta även om det kan vara frestande att frisera sanningen. Dessutom har vi ju inte dödsstraff här i landet numera men det fanns, så chansen att någon kan ha ett sådant fall i sin släkt är inte otänkbar. □

Jakten på kabinettskuriren Jäger...

Inskickat av Christer Lindström

Släktforskning är inte bara rutor med dödde och födde. Det är främst ett idogt arbete med att kartlägga våra förfäders liv och leverne. Ibland hittar man en person som skiljer sig från många andra. Kabinettskuriren Carl Fredric Jäger är en sådan. Trots flera puzzelbitar har det inte gått att hitta var han kom ifrån. Däremot slutade han sina dagar på Fittja Tegelbruk 17 maj 1773.

Men, låt oss ta det från början. Så här står det i Nordisk Familjebok: *Till undvikande af den dryga omkostnad, som erfordrades till expresser, och efter andra hofs bruk inrättades 25 jan. 1748, i enlighet med sekreta utskottets betänkande 11 dec. 1747, två kabinettskurirer...* Att hitta en sådan förfader sätter minst sagt fantasin i rörelse. Kabinettskurirerna för bland annat mellan utrikes hov med hemliga handlingar. Och då kan man undra varför en sådan person bodde på Fittja tegelbruk.

Med lite fritt tänkande, tillräckligt många basuppgifter och några kartor kan man emellertid komma väldigt nära sanningen om vad som egentligen hände då i slutet av 1700-talet, en omtumlande tid i svensk historia. Från historieböckerna minns vi kampen mellan hattar och mössor, Gustaf III:s revolution och slutligen kungamordet.

Fittja en centralort

Fittja var vid denna tid inte någon avsides belägen ort. På 1600-talet förbättra-

des Sveriges vägnät. Man kunde nu komma från Helsingborg till Stockholm på 12 dygn och landsvägen drogs 1669 förbi Fittja som blev en verklig centralort under lång tid. Ett gästgiveri som höll med 20 hästar uppfördes 1666. Det fanns också en post med sex postiljoner och 12 hästar som hade eget stall i det nuvarande kvarteret Postängan. Svartlösa ting flyttade till Fittja 1667 och blev kvar till 1916.

Inte långt från Fittja ligger Botkyrka kyrka. Kyrkoherden där var Daniel Olai Brannius. Brannius verkar ha varit något före sin tid. 1765 påpekade han för församlingen att *"ej någon skillnad bör göras mellan folk af bättre och lägre stånd vid H.h. nattvards begående"*. Han hade också synpunkter på skolan i församlingen. Man ansåg sig i Salem inte ha råd med en skolmästare, utan menade att den som hade barn fick väl se till att de blev undervisade. Brannius hänvisade då till K M:ts brev angående informationsverket.

Sturehovs slott

Nästa puzzelbit är Sturehovs slott. Detta ägdes under en tid av Baron Carl Fredrik von Höpken. Höpken (född 1732) var redan som 25-åring diplomat i Konstantinopel. Han var sedan politiskt aktiv på Hattarnas sida vilket påverkade hans karriär negativt. Han blir emellertid president i – just det – sekreta utskottet inte mindre än två gånger och som sådan Carl Fredric Jägers chef!

Den 19 juni 1768 faller kyrkoherden i Botkyrka ner död. Den nu faderlösa dottern Rebecca (född 19/3 1747) måste ordna sin försörjning. In i bilden träder nu änkemannen Carl Fredric Jäger. Visserligen 20 år äldre men ändå med en samhällsställning som kyrkoherdedottern accepterar. 9 augusti 1768 sker vigseln och man bosätter sig snart vid Fittja Bruk. Här föds också snart tre barn, 1769, 1771 och 1773. Bara det förstfödda – Petronella Constantia född 20 juni 1769 – når vuxen ålder.

Nu kan man av kyrkoarkiven förstå att förhållandet mellan Jäger och Höpken var mera nära än chef och anställd. Barnet får dessutom ett av sina namn från fru Höpken. Faddrar vid Petronellas dop är flera medlemmar av familjen Höpken: *"Presidenten och Riddaren högvälborne Herr Baron Carl Fredrik von Höpken, Baron Gustaf Höpken, presidentskan högvälborna fru Petronella Constantia Leytslar, Högvälborna fröken Charlotta Höpken"*.

Namnet Höpken dyker för övrigt upp vid ett tidigare tillfälle. Carl Fredric Jäger gifte sig 1759 i Klara församling med änkefru Christina Brodenia. De fick året efter en son. Vid dopet är en av faddrarna Eleonora von Höpken.

Varför tegelbruket

Varför Jäger och hans unga hustru bosätter sig vid Fittja Bruk kan man undra över. Arbetet som kurir var ju direkt knutet till Stockholm. Hade han möjligen ägarintressen i bruket? Och var kom han ifrån? Tyvärr finns det luckor i husförhörslängderna, så frågetecknen kvarstår.

17 maj 1773 dör kabinettskuriren i *"hetsig sjukdom"* – bara cirka 46 år gammal. En katastrof för den unga änkan som bland annat har en 3-månaders dotter att ta hand om. Hon verkar emellertid ha stannat kvar ett par år och först 1776 flyttat till Stockholm. Hennes liv är i stort sett kartlagt fram till dess hon avlider på Långtora Gård i Uppland 1802.

Carl Fredric Jäger var född omkring 1727, något över 30 år när han gifte sig i Klara församling och något över 40 år när han gifte sig i Botkyrka. Är det möjligt att han var en av de första kurirerna från 1747? Vilka förbindelser var det som i så fall ledde till det arbetet? Fortfarande många frågetecken, men kanske kan någon läsare räta ut något av dem. Spännande är det i alla fall att Fittja har en sådan anknytning till den svenska historien. Där ser man vad släktforskning kan leda till! □

